

СТАНОВИЩЕ

от д-р Дарин Войнов Тенев, доцент

(н.ст., име, презиме, фамилия – акад. дл. в научна организация)

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“

в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки
професионално направление 3.1 Социология, антропология и науки за културата
докторска програма Социология

Автор: Жения Иванова Иванова

Тема: Ролята на свободното време в изграждането на младежки политики на приобщаване: Случаят на децата в риск

Научен ръководител: доц. д-р Дарин Тенев, ПУ „Паисий Хилендарски“

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Със заповед № Р33-950 от 15.03.2021 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ (ПУ) съм определен за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема "Ролята на свободното време в изграждането на младежки политики на приобщаване: Случаят на децата в риск" за придобиване на образователната и научна степен 'доктор' в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление, професионално направление 3.1 Социология, антропология и науки за културата, докторска програма Социология. Автор на дисертационния труд е Жения Иванова Иванова – докторантка в редовна форма на обучение към катедра Социология и науки за човека, а аз съм научен ръководител на докторантката.

Представеният от Жения Иванова Иванова комплект материали на хартиен носител е в съответствие с Чл.36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ, включва следните документи:

- молба до Ректора на ПУ за разкриване на процедурата за защита на дисертационен труд;
- автобиография в европейски формат;
- протокол от катедрения съвет, свързан с докладване на готовността за откриване на процедурата и с предварително обсъждане на дисертационния труд;
- дисертационен труд;
- автореферат;
- списък на научните публикации по темата на дисертацията;
- копия на научните публикации;

- списък на забелязани цитирания;
- декларация за оригиналност и достоверност на приложените документи;
- справка за спазване на специфичните изисквания на съответния факултет;

Докторантката е приложила 6 броя публикации.

Женя Иванова Иванова е бакалавър по социология от ПУ "Паисий Хилендарски", има магистърска степен от Университета в Нийминген, където е завършила магистърска програма "Свободно време и околна среда". Дълги години е работила с деца в риск, както научно-изследователски, така и като член на Българския хелзински комитет и е един от ценните български експерти в областта.

2. Актуалност на тематиката

Въпросът за свободното време на децата, растящи в социални услуги, не е просто абстрактен научен въпрос. Той е особено актуален сега, когато с промените на типа социална услуга има реална възможност за институционална намеса и подобряване на без друго тежкото положение на тези деца. В България темата не е добре изследвана и е изключително важна както в научно, така и в научно-приложно и приложно отношение. Дисертацията на Женя Иванова предлага разпластена картина на проблема, а изследователката се е ангажирала не само с научна, но и с гражданска и експертна позиция, като в труда са описани стъпките, които биха позволили подобряването на състоянието на социалната услуга при грижа за деца в риск.

3. Познаване на проблема

Женя Иванова е много добре запозната с релевантната научна литература, но дори по-важно ми се струва да се подчертае дългогодишният ѝ изследователски и практическия опит с деца, оставени на социални услуги, при това не само в България, а и в Холандия и Гърция. Преди дългогодишния си опит върху детските права в БХК, тя е работила в дом в Атина като педагог и ментор. Накратко, тя познава проблема не просто външно, а отвътре, въз основа на професионалния си опит и огромна теренна работа.

4. Методика на изследването

Дисертацията разгръща качествено сравнително изследване със забележителен обхват. Като метод са използвани дълбочинни интервюта с чеклист от теми, по които се разговаря с интервюираните деца. Темите са основани на внимателно разработен въпросник в няколко части, които покриват различните аспекти на въпроса. Към това са добавени и интервюта с директорите на съответните социални услуги, извършени са наблюдения на домовете. Предложено е и количествено представяне на данни, следвайки метода на количествения SPSS

анализ. Получените резултати от проучването са анализирани с инструментите, изведени в първата част на изследването, засягаща теории за свободното време, теории за играта и др.

Методиката е адекватна на целите и задачите на дисертационния труд.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Дисертационният труд на Жения Иванова се състои от четири глави, въведение, заключение, библиография и осем приложения.

Макар и нетипично за този жанр, въведението дава и личната и гражданска позиция на Жения Иванова във връзка с изследваната тема и с оглед на болезнеността на проблема този жест ми се струва важен при въвеждането към обективните и студено звучащи данни, получени от проучването.

Първата глава щрихира историята на понятието за свободно време, като се отделя внимание и на теории за играта, които по-нататък ще се окажат важни за конструирането на собствената перспектива към разглеждания проблем. В тази глава са изложени основни концепции, които ще осигурят и интерпретативния инструментариум към данните на проучването.

Втората и третата глава описват съответно параметрите и методологията на изследването. Те показват съзнателното ограничение на една потенциално безкрайна проблематика, осигуряват и обясняват фокуса на изследването и позволяват да се проследят конкретните му ходове.

Четвъртата глава представя резултатите от проведеното сравнително проучване. Тя е закономерно и най-обемна. Детайлно и съвместно са описани резултатите от проведените интервюта. Още на този етап са предложени в скица качествени интерпретации на получените данни. Картината, която тази глава рисува, е безкомпромисно жестока в своята обективност, представяща ситуацията на децата, израстващи в социални услуги и намиращи се в безизходност не само заради екзистенциалната си лишеност от родителски грижи, но и заради начините, по които този вид социални услуги функционират. Същевременно, от внимателното и многоаспектното проследяване на начина, по който интервюираните деца отговарят на въпросите, свързани със свободното време, постепенно се откроява очертанието на възможните и необходимите мерки, които да подобрят ситуацията.

Заключението представлява своеобразен метакоментар на направеното, като от една вече отдалечена от потопеността в средата на децата в риск позиция се предлага по-цялостно преосмисляне на резултатите и се очертават научно-практическите и приложните насоки оттук насетне. Тук рефлексивно са подети предложените изходни хипотези и се проверява доколко са били потвърдени и доколко е трябвало да бъдат модифицирани или доуточнени.

Вижда се, че тази работа е извършена от човек, силно ангажиран с темата. Проблемът е формулиран по оригинален и приносен начин, приносен както за по-доброто научно разби-

ране на случвалото се и случващото се, така и за практическата промяна на състоянието на нещата. В този смисъл, смятам, че значимостта на дисертацията отива отвъд академичните стени, а възможната приложимост на достигнатите резултати е многообещаваща с шансовете за облекчаване тежкото битие на изоставените деца.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Сравнителното качествено проучване в трите страни е проведено лично от докторантката. Направените анализи, достигнатите резултати, извлечените изводи и посочените приноси са нейно дело и лична заслуга.

Публикациите по темата действително са свързани с дисертационната тема и показват забележителната посветеност на Жения Иванова на каузата за подобряване на ситуацията на деца, израстващи в социални услуги.

7. Автореферат

Авторефератът представя коректно и пълно дисертационния труд и приносите.

8. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

На първо място бих препоръчал дисертационният труд да бъде публикуван като книга, за да може да бъде по-лесно достъпен за повече хора. При преработването в книга апаратът може да се олекоти и част от материалът да се съкрати. На второ място, ще е чудесно, ако изследването на Жения Иванова и насоките за подобряване на ситуацията, които дава, намерят път към държавните и обществени институции, от които зависи реалната промяна.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд на Жения Иванова е изготвен въз основа на сериозно и задълбочено проучване. Задачата не е никак била лека, но тя се е справила успешно както по отношение на чисто научно-изследователския аспект на проблема, така и с оглед на приложната страна, и нейната дисертация дава прекрасен пример за обвързването на научната дейност с болните проблеми на социалния контекст на тази дейност. Трудът е оригинален и приносен в научен и научно-приложен план и отговаря на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“. Представените материали и дисертационни резултати напълно съответстват на специфичните изисквания на Философско-историческия факултет, приети във връзка с Правилника на ПУ за приложение на ЗРАСРБ..

Поради посочените причини, давам своята висока **положителна оценка** за проведеното изследване и **предлагам на научното жури да присъди образователната и научна степен „доктор“** на Жения Иванова Иванова в област на висше образование: 3. Социални, стопански и

правни науки професионално направление, професионално направление 3.1 Социология, антропология и науки за културата, докторска програма Социология.

26.04. 2021 г.

Изготвил становището:

Доц. д-р Дарин Тенев